

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiło jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 12— K
pol leta . . . 6—
četrt leta . . . 3—
posamezna številka po 30 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 40 vin. za vsako petit-vrsto. Priloge stanajo poleg poštne šte 30 K.

Telefon uredništva
štev. 118.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 50 vin.
. . . dvakrat . . . 40
. . . trikrat . . . 30
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 20 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Mestni trg štev. 17/III.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Od 1. januarja 1919 dalje veljajo Zavezin listi, in sicer:

Učiteljski Tovariš za vse leto . . . 12 K
Popotnik . . . 8
Zvonček . . . 10

Vsak član Zaveze jugoslovanskega učiteljstva plača 24 K letne članarine blagajniku svojega učiteljskega društva. Za ta znesek dobi zastoj Popotnika in Učiteljskega Tovariša ter so poravnani vsi prispevki za upravo.

Kjer službujejo na isti šoli člani ene rodovine, plača eden 24 K ter prejema lista, drugi pa po 8 K. Lahko pa plača vsak po 24 K.

Društveni blagajnik pošlje od vsakega pravega člana po 20 K, od podporne pa le po 4 K Zavezinemu blagajniku v Kranj.

Za čast, pravico in svobodo!

U hramu čeka, da čas velji ugleda,
u koji čemo onu čašu žrtvenu
uz jeku novih pjesama
napunit vatrom naše prve radosti.
VI. Nazor.

Čujemo, da se v vseh krogih našega naroda pojavlja veselje ob dejstvu, da so plače učiteljstva urejene tako, kakor je bila že dolga leta zahteva pravičnosti. Dokaz temu pisno g. finančnega računskega revidenta Bonača, ki smo ga doslovno priobčili v 2. številki letošnjega letnika svojega lista. Od socialno izobraženega državljanca ne moremo nič drugega pričakovati. Krivica, ki je tiščala k tlom naš stan, ni mogla iti brez sledu mimo nobenega človeškega srca. In ravno tako je razumljivo zadoščenje, ki se oglašja ob zmigi pravice v vsakem človeškem srcu.

Veseli smo nad tem dejstvom nas ni vrglo v lenobno brezdeležje, nego naravnava naše prizadevanje k smotru, da po zahtevah pravičnosti izboljšamo obupni gnetni položaj učiteljskim vpokojencem, vdovam in sirotam ter uredimo službene prejemke učiteljem ročnih del in otroškim vrtnaricam. Poučeni smo iz pravega vira, da je pričakovati v kratkem času ugodne rešitve tudi teh vprašanj. Pred nami stoji še dalje zahteva po nabavnih pri-

spevkih za l. 1918 in 1919. Goriško učiteljstvo ni dobilo še nobenega vinarja. Ravno tako kranjsko ne. Nemški del štajerskega učiteljstva je dobil nabavni prispevek 1. novembra 1918 in 1. februarja 1919. Slovenski del istega učiteljstva je ostal obakrat praznih rok. O slovenskem koroškem učiteljstvu moramo reči takisto. Državno uradništvo ni bilo prav nič prikrasano, kar mi odobravamo. Obenem pa ne moremo odobravati, da bi člani našega stanu prišli z dežja pod kap, zlasti še zato ne, ker stoje poleg materialnih vprašanj tudi druge zadeve moralnega značaja, ki niso posebno vabljive in prikupne, temveč nam pravijo, da je tudi v novi postelji poskrita mnogo bodočega trnja. Ta zavest je toliko bridkejša, ker je bila prevarana marsikatera nada, ki si je slikala prehod v Jugoslavijo v svetlih barvah.

Pomisliti pa moramo, da je planilo v našo državo premnogo starega birokratskega in pikolovskega duha, ko si je vanjo utirala pot neobogljenska svoboda, ki so jo reprezentanti in lakaji ogabnega policijsko-zatirajočega avstrijskega sistema neusmiljeno davili in potiskali pod peto svojih nemško-nacionalnih, nazadnjaških in avtokratskih aspiracij. Kamor pogledamo, se zaletimo v kakšen tak petrefakt, ki nas spominja na dobo uniformovane avstrijske birokracije, ki ji je tiščala na vratu votla buča, v prsih pa ji je ropotal namesto srca klepetek. Iz takih okamenin se še vedno širi moreč duh nesamostojnosti in brezkrvnosti. Preden gredo na svoj posel in ko odhajajo z njega, vedno prej pretehtajo, pretipljejo in prevohajo vse paragrafe in si s plašnimi očmi izprašujejo vest, so li jim dovolj zvesto in brezpogojno služili. Vsa njihova domovinska ljubezen se je sukala in se suče okrog ključastih znamenj državne moči in uradne avtoritete. Tako imenitni in dragoceni se zde samim sebi, da bi se najrajši postavili v oltarčke, saj so bili že prej vsi obšiti, prepašani in natrpani z zlatimi trakovi, resicami, rozetami in — križci! Dokler take prikazni strašijo in povohavajo po kancelijah, ni mogoče izrvati plevela in polomiti trnja, ki se prepleta in poganja med mlado rastjo, iz bolečin, trpljenja in krvi naših preganjancev, mučnikov in mrličev vrženo v novo izorane brazde mlade Jugoslavije! Človek bi dejal, da so

bile vse žrtve zaman, ko gleda to zanično ropotijo na važnih in prevažnih mestih. Namesto da bi se naša deloljubnost z mladostno silo pognala naprej in navzgor, neovirano služoč velikim potrebam našega javnega življenja, se moramo otepati dotikljev lakajskih frakov in begati pred mrzlimi sencami upognjenih tilnikov. In celo trepetati bi morali pred visoko zavzdignjenimi kazalci takih nezavednih ljudi, ki so se prej postavljali v takšne poze, kakor jim je velela vrvca v tujčevi pesti!

Boj za nami — boj pred nami! Skoda je energij, ki jih moramo porabljati v ta namen, da odstranimo zapreke na poti dela in napredka. Težak je bil prehod iz starega sveta v novi svet. Temu ni mogoče ugovarjati. Res pa je tudi, da ni bilo dovolj energične roke, ki bi brezobzirno počedila staro ruševino, iz katere se je začel dvigati novi svet. Kako neki bi odgovorili na vprašanje, kaj bi se zgodilo z nami, ako bi peklenske sile naklonile zmago centralnim državam? V Ljubljani, Mariboru, Gorici, Trstu, Zagrebu, Beogradu, Zadru, Sarajevu itd. ni dovolj kandelabrov in drevedrov, da bi nas mogli v enem dnevu pobesiti krokarjem v hrano!

Čujemo pa tudi, da je mnogo zavistnežev, ki ne privoščijo učiteljstvu izboljšanja materialnega položaja. Taki ljudje so slabo vzgojeni. To so grdi egoisti, ki bi vse dobrote najrajši sami pojedli, ki jim je trebul začetek in konec vse življenjske močrosti in socialne pravičnosti. Kar je dala nam pravica, to služi njim v utemeljitev, da hočejo izboljšati svoj materialni položaj! In svoje stare privilegije v človeški družbi tudi! Zakaj poniževalno je za bivšega c. kr. človeka, ako je v sedanjih demokratskih državah ubogi ljudski učitelj uvrščen v enako socialno vrednoto. S takimi ljudmi se ne moremo pretekati. Mi jim od srca privoščimo, karkoli si poštenega in zaslužnega žele, toda poudarjamo obenem, da ne bomo trpeli in dopustili nobenega zapostavljanja več! Enakemu delu — enako plačilo, enaki izobrazbi — enako stopnjo! Zato pa zahtevamo za svoj stan odprto pot na vseučilišče in zato nam je vsako prizadevanje od katerekoli druge strani le izpodbuda, da neprestano pazimo in bomo pazili na izravnavo vseh razlik in na popolno enakopravnost. Po

zakonu seveda še nismo enaki državnim uradnikom, ker takega zakona še nimamo. A višja od mrtvega zakona je živa zavest pravičnosti, ki zakone sklepa in sankcionira. Od tega osnovnega pojma uveljavljenja socializma in demokratizma v življenju bi morali biti prešinjeni tudi oni, ki imajo danes našo usodo v rokah. Kar danes še ni zakon, to gotovo zakon postane, kakor hitro pride do besede zakonodajna korporacija. A to, kar hočemo v bodočnosti izvesti potom zakona, storimo že danes lahko brez njega, ako se naša namera smiselno krije z bistvom, ki ga hočemo pčložiti v mrtvo črko. Poniževalno je za vsakega človeka — torej tudi za kulturnega delavca — ako se mora za vsako mrvice pravice boriti, ako mora svojo pravico šele dokazovati in hoditi pravo križevno pot, preden pride po mukah in samozatajevanju do tega, kar mu gre po zakonu socialne pravičnosti in enakopravnosti. Kdor je kriv, da se moramo še danes, ko smo takozvani demokrati in svobodni državljani, pehati za svojim zaslužkom in pribojškom, temu tega nikoli ne odpustimo. Preveč smo trpeli poniževanja, zapostavljanja in izkoriščanja v preteklosti — danes ne moremo več prositi, danes znamo samo še zahtevati!

Vse kaže, da so naše šolske oblasti še vedno pogreznjene v globoko jezero solzá in krvi, ki so jih neusmiljene pesti iztisnile iz naših žalostnih eksistenc. Mislijo, da ostanemo hlapi in sužnji do sodnega dne. Veselje imajo nad prosjaki in jadnimi odvisneži, ki drsajo po kolenih in potrpežljivo čakajo na milostni gospodove roke. Na naši bedi je rasla njihova moč. Kdor ni bil prej za nobeno rabo, tega so dvignili na mesto kakega c. kr. šolskega funkcionarja, samo da nas je pestil in solze in kri srkal iz naše strašne obupnosti! Ti bivši c. kr. ljudje, danes s trikolorami na prsih, niso še besedice zvinili v naš prilog. In prav je, da tega niso storili! Danes nimajo nobene pravice, da bi se naslanjali na nas in da bi govorili v našem imenu! Če bi od danes naprej hoteli storiti kaj za nas, bi storili to zategadelj, ker smo jih mi zbežali iz zaspanosti in duševne letargije, pa bi se še ponosno trkali na svoje zaslužne prsi! Čakali smo dovolj dolgo. Toda kdor ni imel še nikoli nobene iniciative, je tudi sedaj ne more imeti, čeprav sije nanj vsa jugoslovanska

LISTEK

Šola v Kamenki v Sibiriji.

Na Veliki petek leta 1915. so nas pripeljali kakih 300 mož avstrijskih ujetnikov v veliko vas Kamenko. Ob potoku Dediha, ki se izliva pri Tomačevem v Ob, leži ta velika vas, ki ima čez 300 hišnih števil. Od mesta Novo Nikolajevsko v Tomski guberniji v Sibiriji je oddaljena 12 kilometrov. Prebivalci so večinoma pravi Sibirci, vendar je pa med njimi že mnogo naseljenih Malorusov. V Kamenki je tudi »volost«, nekako višje županstvo. Drugi dan po našem prihodu sem se seznanil z volostnim pisarjem, mladim in prijaznim Rusom. Kakor sploh Ruse, tako so tudi njega zbudle v oči moja očala. Pristopi torej k meni ter me prav prijazno vpraša, kaj sem doma v civilu. Razgovarjala sva se potem dolgo časa, naposled mi pove, da je njegova žena učiteljica v tej vasi, ter me po ruski navadi povabi, naj pridem prvo nedeljo — ker

druge dni smo morali delati pri kmetih — na čaj. Rad sem se odzval njegovemu vabilu, ker šolo bi bil rad videl.

V sredi Kamenke stoji nova lesena stavba z velikimi okni. Na desno je vaška, seveda tudi lesena cerkev, na levo pa župnišče. Poslopje je pritlično. Vrata so velika in široka, kar v Sibiriji ni navada. Na levo je šolska soba, zadaj je učiteljevo stanovanje — dve veliki sobi in kuhinja, na levo pa cerkvenikovo stanovanje, poleg pa še ena soba za drugo učno osebo. Z veseljem me sprejeli, ko sem prišel na čaj. Pisar me je seznanil s svojo ženo ter mi predstavil tudi drugo učiteljico. Rusko sem govoril in razumel takrat še prav malo, a pomagali smo si s tem, ker je njegova soproga še dosti razumela in za silo tudi govorila nemški. Stopil sem v šolsko sobo. Klopri trisedežne, table na stojalih, na steni zemljevid, ob steni dve veliki omari. Na prvi pogled me je zbudila v oči razvrstitev klopi. Prva vrsta klopi je stala po širini šolske sobe, spredaj tabla in učiteljeva miza; druga vrsta je stala po dolžini, spredaj tudi tabla in učiteljeva miza. Začuden sem vprašal, zakaj

so klopi tako razdeljene. Povedali so mi, da je šola dvorazredna in da obe učiteljici poučujeta hkrati. To mi seveda ni bilo všeč, a rekli so mi, da so tega vajeni, in da se učitelj in učenec pri tem prav nič ne motita.

Šolske dolžnosti tam seveda ni, zato je to šola obiskovala le 47 otrok, večinoma dečkov. Poučevali so samo pozimi. Učiteljici sta dobivali mesečno plače 12 rubljev, prosto stanovanje in kurjavo ter nekaj malega šolnine. Ta plača res ni bila mastna, toda pomisliti je treba, da je krava veljala takrat tam 8 rubljev, prašič — dobro rejen — 2 rublja itd. Pri vsaki tabli spredaj je visela stenska tabla, na kateri je bilo natiskanih z debelimi črkami deset božjih zapovedi. Te molijo otroci pred poukom in po pouku. Tudi učnih pripomočkov je imela še primeroma veliko ta šola, in z velikim veseljem sem pripovedoval svojim ujetim sotrpnikom, da sem videl v šoli tudi sliko naše postojnske jame. Kot učni pripomoček in v zabavo otrok so imeli tudi prav velik in nov gramofon. Hvalila je učiteljica šolske knjige, številnice so bile tudi meni prav všeč.

Kakšni so uspehi na tej sibirski šoli, tega ne morem povedati. Ko bi bil ostal še dalje v Kamenki, bi bil še marsikaj videl na tej šoli, a prišla je zima, in začeli so nas prevažati po mrzli, a lepi Sibiriji.

Rajko Božič.

Šole pri Menonitih v Tavriji na Ruskem.

Spomladi leta 1916. smo se pripeljali iz Sibirije sami Jugoslovani, približno 1200 mož ujetnikov, v pristaniško mesto Berdjansk ob Azovskem morju. Tu so nas razdelili po vaseh. Mene so prideliili županu vasi Orlovo. Zvedel sem spótoma, da so tam nemške naselbine. Prebivalci so Nemci, ki so se deloma naselili iz Nemčije, deloma iz Holandije. Po veri so Menoniti, ki se od naše vere razločuje v marsičem, posebno v tem, da ne smejo nositi orožja; zato služijo pri vojaki pri saniteti, v tvornicah in slično. Sploh so Menoniti jako trezni, delaven in vobče bogat narod. V Tavriji jih živi čez sto tisoč. V Orlovem sem delal kot laborant v lekarnici. Godilo se mi je jako dobro, in z

prizanesljivosti! Kdor je bil postavljen za despota in poutiškega eksponenta, ta nima srca, ki bi cutno z osvobojenim državljanom! Njih vsakdanja molitev se glasi: »Laj nam danes in na vekomaj bič v roke in podložnika pod podplate!«

Naj bodo, kjer hočejo, za nas so, kakor da jih ni.

Cudimo se pa, da je duh iz stare avstrijske orožarnice bušil v naše začudenje celo s predsedniškega mesta na višjem šolskem svetu! Kakor bi tamkaj še vedno sedel baron ali vitez! Uradno poročilo o prvi seji višjega šolskega sveta pravi: Predsednik izjavlja, da je po sprejetju teh predlogov (t. j. predlogov prof. dr. Dolarja; op. uredn.) izjava ljudskošolskega učiteljstva glede višjih šolskih nadzornikov postala brezpredmetna, zoper volitve pa se očitno obrača proti prehodni ustavi in Narodni vladi, zato izjav ne predloži poverjenstvu.

Potemtakem je gospod predsednik mnenja, da imajo zastopniki našega stanu samo čast dvigati roke pri glasovanjih, da pa nimajo pravice govoriti v imenu tistih, ki so jih poslali na višji šolski svet. Zmota, velika zmota! Oni imajo pravico dvigati roke, pa imajo tudi dolžnost, da zastopajo koristi našega stanu in šolstva! Odlično in neizprosno! Če smo demokrati, priznajmo to! Če pa nismo demokrati, imejmo pogum, da tudi to priznamo, a ne delajmo sile v imenu demokratizma! Za nas ni še nobena naša izjava postala brezpredmetna, kakor ni bila še nobena naredba enaka ustavi, ki jo more in sme skleniti le zakonodajna korporacija. Tako mislimo, ker živimo v demokratski državi, ki ne pozna nikakršnega absolutizma! V absolutistični Avstriji smo kritikovali celo cesarske zakone, na bi v demokratski Jugoslaviji ne smeli povedati, da sestava višjega šolskega sveta ni pravična? Da, ni pravična! Lagali bi, ako bi drugače govorili!

Toda — tudi ta kelih pojde od nas! Dokaze imamo v rokah, da naši bratje iz vseh Slovenije radostno pozdravljajo naš sklep, da se združi vse učiteljstvo naše države v enotno, mogočno organizacijo. Dokazi nam pravijo, da se to kmalu zgodi. Pot je pripravljena — kmalu si stisnemo bratske roke! Nimamo nobenega strahu, ker hočemo storiti vse — kolikor že ni naše delo začeto in završeno — da udari šlom naše domovine naša bojna pesem: Za čast, pravico in svobodo! —

Kulturni socializem.

IV.

Brez predsodkov, brez vplivanja tujih teorij in doktrin, samostojno in le s pomočjo lastne intuicije in zdravega ljudskega razuma je našel radikalni demokrat, pravični služabnik socialne enakosti in nespravni nasprotnik vsake razredne nadvlade, začetek in konec, izhodišče in smoter socializma.

Socializem izvira iz socialnega nagona in stremi proti smotru osebne svobode.

Ljudstvo označuje socialni nagon in osebno svobodo po čustvenem afektu, kakor sploh obrača ljudska psiha glavno pozornost čustveni komponenti vsakega dušnega pojava. Ljudstvo zaznava socialni nagon kot čustvo usmiljenja, sočutja (simpatije) in ljubezni. Vdomačil in razširil se je v filozofiji ljudskega razuma zlasti izraz »ljubezen«. Enako percipira ljudski razum tudi nagon svobode. Kadar poteče človeku težavno podjetje gladko in brez ovir, ga prevzame prijetno občutje zadovoljnosti in miru: danes sem pa zares sre-

žalostnim srcem sem moral čez tri mesece zapustiti to lepo službo, zakaj prišel je ukaz od gubernatorja, da se morajo učitelji uporabljati samo za poljska dela. Vzel sem slovo od te dobre hiše ter prevzel službo kočijaža pri ondotnem zdravniku. Ker sva z gospodarjem obhodka skoraj vse menonitske vasi, zato sem tudi jaz imel priložnost seznaniti se z ondotnim učiteljstvom.

Vse šole vzdržujejo Menoniti sami, vsaka vas za sebe. Enorazrednice nilem videl nobene, največ je dvorazrednic. Poslopja so lepa in povsod sredi vasi, učiteljevo stanovanje je veliko in šolski vrtovi so jako obsežni. Vse učiteljstvo ima prosto stanovanje in kurjavo, poleg tega dobi vsak učitelj in natura krme za dve kravi in dva konja, in tudi mesečna plača ni bila majhna. Reči moram, da je učiteljstvo pri Menonitih visoko cenjeno. Za učiteljski naraščaj skrbi dveletni pedagoški tečaj v mestu Halbstadt, metropoli Menonitov. Otroci teh Nemcev morajo od 6. do 12. leta obiskovati šolo. Pouk na teh šolah je seveda nemški, vendar pa ima vsaka šola učitelja ali učiteljico za

šen! Beseda »sreča« izraža čustveni afekt neovirane činnosti, neovirane zadovoljitve idealnih ali materialnih potreb, kakor jo omogočuje svoboda. Ker je sreča subjektivno občutje — to pripominjamo mimogrede — ne prebiva sreča zunaj človeka v obliki bogastva in drugih stvarnih dobrin, ampak v notrini človeškega srca, v čustvu zadovoljnosti in miru. Filozofiji ljudskega razuma služita za socialni nagon in osebno svobodo dve tisočletni, z najljubšim čustvovanjem opremljeni besedi: ljubezen in sreča. Ljudska filozofija zaznava in definira torej socializem tako-le:

Socializem izvira iz ljubezni in stremi za srečo!

Posebe še besedo o ljubezni: ljubezen je najvišji zakon človeškega srca, začrtan takorekoč a priori s plamenečimi znaki v »tabula rasa« človeške duše. Kjer vlada notranji zakon ljubezni, tam ni potrebna zunanja vlada sile in pisanih zakonov! V vsakem posameznem slučaju narekuje človeku notranja avtoriteta ljubezni pravilno, socialno reakcijo. V najvišjem zakonu in avtoriteti ljubezni se neposredno razodeva bog kakor v luči spoznanja. Prav primerno pravijo filozofi o tisti bodoči razvojni fazi človeške družbe, kakor jo že dandanes občudujemo po nekaterih gorskih vaseh, kjer se desetletja ne pripeti slučaj tatvine, pretepa ali umora, kjer ljudstvo nima velikomestne izobrazbe ter ne pozna državnih zakonov in njihovih organov, a vendar živi v idilični, idealni harmoniji, da zavladna na zemlji »kraljestvo božje«, avtonomni zakon človeškega srca, socialni nagon ljubezni. Dandanes je tako »božje kraljestvo« še utopija, ker se socialni razvoj še ni povzpeli preko bestialnih analogij človeškega značaja, ker evgenika še ni našla pogojev in ni še položila temeljev novemu rodu.

Naš radikalni demokratizem je sicer našel izhod in smoter socializma, ali od ljubezni do sreče drži dolga in težavna pot. Kakor nepremakljiva, nepristopna skala leži v sredi med ljubeznijo in srečo teža življenja, teža dela in boja. Kako premagati socialna ljubezen zapreke življenja, upor prostora in časa? Kako otme rešitelj socializem trpečo družbo in jo osvoboditi iz ječe blečnin? In kako začnimo rešiti delo mi socialisti, ki nam krvavi srce kakor ena sama velika rana, ki nam jo vsak dan iznova odpirajo antisocialni psihopati brez srca in spoznanja?

Učimo se od drugih, ki so pred nami — gnani od iste socialne ljubezni — posvetili ljudstvu misel in življenje; oziroma se najprej v preteklost in vprašajmo, kako so drugi socialisti reševali socialno vprašanje?

Hvaležni smo dragim tovarišem socialistom, ki že davno počivajo v krilu zgodovine; njih zmote in razočaranja, njih poizkusi in izkustva lajšajo naše delo; njih usmiljeno srce je že davno strohnelo, a njih očisti, preizkušeni duh živi še danes med nami in sodeluje, a kako sodeluje? Kakor tih prijatelj brez odurnih človeških lastnosti, brez brutalnih zahtev minljivega telesa. Staroslavna knjiga se odpre pred teboj, kakor bi se odprl pokojni grob, iz groba vstane duh in ti začne pripovedovati, svari te in opozarja, navdušuje in tolaži. Knjigo spet zapreš, in duh umekne. Kje dobiš dandanes tako ljubeznivega prijatelja?

Misli in izkustva historičnih socialistov nam podaja posebna objektivna znanost, stara kakor znanost sploh, ki pa je stlela gostovala brez lastnega imena in doma pod gostoljubno streho drugih znan-

stvenih disciplin (filozofije, prava, države, zgodovine, etike, narodnega gospodarstva). Gostaške sirote se je usmiliš šele pred nekaj desetletji na Francoskem pozitivist A. Comte (1798 — 1857) naklonil ji je samostojno ime »sociologije« in ji sezidal lasten dom v ponosni republiki znanosti (Système de politique positive ou Traité de sociologie, 4 zv. 1852 — 54).

Sociologija ali družboslovje se imenuje znanost o družabnem življenju, znanost o življenju človeškega plemena, znanost o njegovem izvoru, nastoji in razvoju. Po metodi faktizma opazuje in opisuje teoretična sociologija vse socialne pojave, opozarja zlasti na tiste, ki se vedno, tipično ponavljajo in igrajo nekako vlogo socialnih zakonov in smernic. Na podlagi teoretične sociologije uči praktična sociologija (socializem) uporabo teh zakonov v konkretnem slučaju z ozirom na aktualni smoter dotičnega socialnega pokreta. Sociologija in socializem tvorita torej le dela iste znanosti po razmerju teorije in prakse. Malokje se potrjuje tako prepričevalno resničnost ideogenetične teze o sotrudni nastojnosti pojmov kakor v sociologiji: mlada je še ta znanost, a že se je diferencirala v celo vrsto različnih struj in šol, od katerih izbira, ureja in tolmači vsaka po svoje socialne pojave. Niti v klasifikaciji teh šol si niso avtorji edini, niti o rubriki, v katero spada kak sociolog, oziroma če ga sploh smejó prištevati kak sociološki struji. Za zgled navajam samo tri sociologe: Slovenca dr. A. Ušeničnika (Sociologija, Ljubljana 1910), Nemca dr. P. Barthaa (Filozofija zgodovine kot sociologija, Lipsko 1915), Italijana F. Squillaceja (Sociološke teorije, Lipsko 1911), ki odreja Marxovemu historičnemu materializmu pomen sociološke teorije.

Odkod ta različnost nazora in razlage? Velik del gre na rovaš različnosti mentalnega ustroja, v ostalem zavajajo nehotne gotove metodčne napake in enostranost miselne navade (mišljenja). Metodičnim zmotam prednjači iluzija monizma, ki se je po tisočletni rabi (usus tyrannus!) tako zajedel v človeško miselnost, da ga še dandanes zagovarjajo resni misleci. Nova dušna orientacija po pridobitvah genetične noetike se je šele začela. Glavna žila monizma izvira namreč iz individualne noetike, kjer so doslej poedinci absolutno odločevali. A tudi v to zadnjo trdnjavo osebne imperializma prodira socializem in pripravlja kulturno fazo demokratiške filozofije, noetične sinergije, kakor določujejo že zdaj v moderni demokraciji zakone skupno vsi sposobni državljani. Le mimogrede in za primer okorolega monizma navajam italijanskega sociologa Squillaceja:

»Človeški duh ima potrebo enote, bodisi zaradi nujnosti, istočasno mnogo misliti, bodisi zaradi neločljive korelacije med enoto vsemirja in med enoto človeškega duha, zakaj človek je mikrokosmos, totius mundi summa et compendium. — Ta potreba enote, pogoj spoznanja vzvišene skrivnosti vsemirja, ki leži pred vsemi, a je nikdo ne vidi (Schiller: baš to je prava skrivnost, ki leži vsem pred očmi, vas večno obdaja, a je nihče ne vidi), smoter znanosti in filozofije, je vir monizma. Ta ni produkt modernega mišljenja, ampak izvira v svojih temeljnih nazorih iz najstarejše grške prirodne filozofije. Že ustanovitelji grške prirodne filozofije v sedmem in šestem veku pr. Kr. so položili, kakor opozarja Haeckel, pravo podlago znanosti in iskali prvoten, prirodni, splošen princip vseh stvari. Tako so poizku-

prav mnogo; večje deklishe šole so v Orlovem in Halbstadtu.

Nadzornika si učiteljstvo na tri leta samo voli, plačan je tudi od Menonitov; državni nadzornik je bil samo za ruski jezik. Vsako okrožje je imelo vedno vsako leto skupno učiteljsko konferenco, popolnoma podobno našim konferencam. V Orlovem v meščanski šoli je bogata učiteljska knjižnica, Tudi svoj stanovski časopis so izdajali, a s pričetkom vojne ga je vlada ustavila. Po dokončanih šolah svoje domovine gredo sinovi teh bogatih Nemcev v inozemstvo na univerze. Medicino so večinoma študirali na Dunaju in ravno našemu zdravniku dr. Hausknechtu je Dunaj in viračec dobro znan. Tudi marsikateri učitelj je šel pogledat v tujo državo med počitnicami — od Binkošti do 1. oktobra — zlasti k nam na Tiroisko in v Švico. Vsem tem tovarišem, ki so mi pri odhodu klicali »Na svidenje!« sem odgovoril: »Dovolj časa sem bil med vami, sedaj pa še vi pridite v naše kraje.

Rajko Božič.

šali Jonci (Thales, Anaximander i. dr.) nam domestiti mite s prirodno razlago sveta«.

Iste besede veljajo v vsem obsegu in istotako za nazor pluralizma, ki leži vsem filozofom pred očmi, a ga nobeden noče videti, kakor da jim je običaj v kosteh strah pred osebnim imperializmom političnih samodržcev. Poglejmo po vrsti: v astronomiji milijonski pluralizem svetovnih teles, v fiziki in kemiji pluralizem elementov in energij, v človeku pluralizem organov, v človeški družbi množina podencev in stanov, v človeštvu vsota narodov in plemen, v psihologiji kompleks fenomenov itd.

Kot posebna veja na drevesu monizma odganja fazni monizem, ki ne zasleduje cele vrste in vseh faz razvoja, ampak se nekritično omejuje na posamezne faze ali pa sklepa celo na podlagi razvoja, ki še ni končan in se nahaja še v sredi evolucije. Tako na pr. izvira iz faznega monizma različno pojmovanje kapitalizma, nekateri ga vidijo že v popolnem cvetu in na vrhuncu moči (v fazi gotovine), drugi svare pred uranjeno sodbo, češ, kapitalizem še ni razodel vseh skrivnosti in še ni izvršil vseh nalog.

Ker obsega kolektivni program socializma organsko zvezano vsoto konkretnih problemov, zmanjšuje vsak fazni monizem, trgajoč samovoljno in enostransko posamezne dele iz nedeljivega telesa socializma, splošni pomen in uspešnost socialnega pokreta. V kompleksni vsebini socializma razlikujemo osobito sledeče delne probleme: 1. delavsko in poselsko vprašanje (industrialni in kmetijski proletarijat) 2. avnomijo, problem pravične razdelitve kapitala in dobrin, izobrazbe in pravic, dela in produkcije; 3. problem novega zaroda (evgenika); 4. problem družine; 5. reformo vzgoje (šola); 6. društveni problem; 7. politično reformo; 8. zemljiško reformo; 9. stanovanjski problem (enoten dom in vrtno mesto); 10. posredovalno (trgovsko vprašanje); 11. žensko vprašanje; 12. občinski socializem itd. Fazni monizem trga iz kompleksa posamezne dele in jih demagoško vsiljuje javni zavesti namesto celote, dialektično zamenjavaje del s celoto. Tak postop seveda samo večja zmeda socialnega kaosa, ker ni mogoče ločiti vsebine in obsega kolektivnega socializma. Nekritični monizem se negativno in destruktivno uveljavlja osobito tam, kjer zamenjava patološke faze z normalnimi.

Drugo usodno metodčno napako je zakrivila topika (dialektika) z zamenjavanjem sredstva s smotrom. Zamenjalna dialektika je povzročila v zgodovini najpogubnejše socialne zablode in konflikte. Tako se militarizem, kapitalizem in nacionalizem le sredstva socialnega razvoja. Šovinistični, imperialistični in centralistični nacionalizem se je izprevrgel ponekod v molohe, v zadnji in najvišji smoter, ki bi mu morali žrtvovati vse druge kulturne dobrine. Iz obrambnega sredstva militarizma se je drugod razvila absolutistična kasta, ki iz nevidnega zaledja komandira in terorizira ves socialen razvoj. Sredstvo kapitalizma naj bi služilo samo zadovoljitvi vitalnih potreb, a kaj je napravila iz njega socialna patologija? Spomnimo se le skopuha, ki si najpotrebnejšega ne privoščil, samo da mu raste mrtvi kup zlata. Ali ne razsaja dandanes naravnost epidemija takih skopuhov? Kako naj razumemo sicer psiho predvojnih in vojnihi dobičkarjev in oderuhov? Vsi vendar ne smatrajo kapitala za glavno orožje v boju za moč! Enako zamenjavo poizkuša dialektika s sredstvom organizacije. V hevrističnem afektu, ker so dosegli s pomočjo organizacije nepričakovani uspehi, so povzdignili organizatorji sredstvo organizacije na višino samostojne, mistične sile in jo proglasili naravnost za smoter socializma, za najvišji smoter, ki mu moramo žrtvovati ideal osebne svobode. Spotoma se izgubili smoter kakor tisti navdušeni košček sladkorja, ki je hitel na pomoč ubogi! sladkosnedi onkraj morja in hotel sam preplavati široko vodo. Kratkovidni organizatorji so celo pozabili, da so s pretrgano organizacijo nabrusili le dvorezni meč.

Za metodčno sredstvo nam služi tudi ekonomizem, tisti princip v individualnem in socialnem življenju, s katerim si olajšamo ali pospešimo kako delo. Ekonomizem psihologije se izraža zlasti v pojmu, pojem vsebuje koncentrirano izkustvo stoletij, v praktičnem življenju ga rabimo za pars pro toto, za simbol psihološkega kompleksa. Iz ekonomizma je pognala funkcija denarja, enotnega in splošnega menjalnega sredstva, kot veljavni simbol za vse mogoče dobrine. Ekonomično redukcijo socialnega boja vidimo v koncentraciji kapitala (akcijska družba, kartel, trust) in osebnem političnem boju. V starih časih je vojno dveh plemen odločil dvo-

ruski jezik. Šole so z vsem potrebnim dobro preskrbljene.

V Orlovem je tudi meščanska šola; Nemci jo nazivajo Zentralschule. To poslopje je bilo sezidano ravno pred vojno ter je stalo 105.000 rubljev (262.500 K). To je velika vsota, ker je bilo vendar pred vojno na Ruskem vse poceni, stavbišče je bilo zastoj, in ves stavbni material so prebivalci brezplačno zvozili. Krasna je dvorana v tem poslopju, kjer učenci pogosto prirejajo dramatične predstave. Ravnatelj te šole C. C. Ediger mi je bil jako prijazen, in zaradi njegove dobrotne roke ga vsi Slovenci, ki smo bili v Orlovem in bližnjih vaseh, ohranimo v najboljšem spominu.

V vasi Tiege je gluhonemnica. Stavba je velika in podobna ljubljanskemu učiteljski. Gojencev je bilo takrat okrog 50, večinoma dečkov. Nedaleč od tukaj je sirotišnica z obsežnim zemljiščem. Poleti se bavijo gojenci in gojenke s poljedelstvom, živinorejo, sirarstvom. pozimi pa z rokodelstvom. V mestu Halbstadt imajo trgovsko šolo, ki je prav dobro obiskana. Omenim naj še, da imajo meščanskih šol

boj izbranih voditeljev-borilcev, namesto ljudskih mas so se borili voditelji sami med seboj. In če smo spoznali dandanes velik del socialnih bojov za spretno mas-kiran dvoboj voditeljev-konkurentov, ki se v varnem zaledju skrivajo in ljudske mase le hujskajo, da opravijo same njih bojno delo, potem zahteva princip ekonomizma, da uveljavimo zopet metodo osebnega boja. Zakaj naj bi trpelo ljudstvo, če zahteva osebna kritika in polemika, osebni poraz voditelja, ki hoče samo reprezentirati in izkoriščati nedolžno, nalivno maso? V boju se ljudstvo samo kvari, če ozirji ljudske vzgoje nam vlevajo: osebe v boj, ljudstvo iz boja!

D.

Odkritosrčna beseda.

(Dopis iz vurn uredništva.)

Dnevnik in »Tovariš« so priobčili te dni okrožnico, ki jo je povodom ureditve učiteljskih plač razposlalo poverjenstvo za uk in bogočastje vsem vodstvom ljudskih in ravateljstvom meščanskih šol.

Dejstvo, da je okrožnica zašla v javnost, izživa par odkritosrčnih besed.

Omenjena okrožnica je pisana v tonu, kakor bi se bila z ureditvijo učiteljskih plač izkazala učiteljstvu kaka milost. Kdor to misli, temu povemo, da odločno odklanjamo vsako milost! S tem, da so uredili naše plače, je narod storil le svojo dolžnost, ki se je desetletja in desetletja ni zavedal, in kar se sedaj bridko maščuje. Odločilni krogi so pač spoznali, da bomo kot svobodni narod morali tekmovati z drugimi narodi in da bi moral narod v boju za obstanek podleči, ako se ne bi dvignil na višjo stopnjo kulture.

Okrožnica spominja učiteljstvo, naj odslej, ko je rešeno materialnih skrbi, posveti kar najintenzivneje vse svoje moči svojemu visokemu poklicu in neizrečeno važnemu zvanju.

Javnost bi mogla iz tega sklepati, da učiteljstvo doslej tega ni storilo. Narod je doslej omalovaževal šolo, mrzil učiteljstvo. Učiteljstvo pa je kljubovalo narodu: dasi se stradal, raztrgano in prezirano, se je trudilo, da povzdigne ljudsko izobrazbo. Kdor je tako naiven, da misli, da so vsaj takozvani kulturni delavci znali ceniti nesebično, požrtvovalno delo učiteljstva, naj bere dela naših najboljših pripovednikov! V naši literaturi kar mrigoli učiteljskih karikatur. »Domovina, ti si kakor vlačuga; kdor te ljubi, ga zasmejuješ!«

Omenim naj še eno dejstvo, ki je le pri nas možno!

Nekaterim uradnikom in profesorjem baje ni všeč, da so uredili učiteljske plače. Vsem onim, ki se jim toži po časih, ko je učitelj z maturo, da celo učitelj z izpitom za meščanske šole imel manj plače nego inarsikateri državni uradnik z ljudskošolsko izobrazbo, in zahtevajo višjih plač le zato, da bi mogli zopet s pomilovanjem zreti na ubogo učiteljsko rajo, vsem tem veljajo krilate besede: »Bog daj norcem pamet!«

Po našem mnenju je bil dopis namenjen le za interno uporabo na učiteljskih konferencah. Zakaj in po čigavi zaslugi je našel pot v politiške dnevnike, ne vemo. Čutimo pa vso poniževalnost očetovsko strogega nauka: »Fant, kupil sem ti nove hlače, da ne boš kazal sramote! Glej, da ne sedeš v mlako in da boš odslej bolj priden, nego si bil!«

Učiteljstvo tudi v najhujših časih ni delalo nečasti svojemu stanu. Kvečjemu s tem, da je pljuvalo v svojo skledo zaradi boljše skorjice, ki so mu jo ponujali zavodniki. Delalo je, ko je bilo po krivdi narodovih voditeljev napol mrtvo in vrh tega še zaničevano, pa bo delalo tudi odslej — a ne zaradi novih plač! Ko bi bilo slovensko učiteljstvo doslej delalo sorazmerno s plačo, bi bil naš narod — narod popolnih analfabetov!

M—H

Proč od društva »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.

Čudim se, da je na tozadevni članek tovariša Radoslava Knafliča (gl. št. 3 »Učit. Tov.«) vse tiho, zato prosim, da sprejmete v svoj list nekaj mojih misli o tej zadevi.

Delovanje tovariša Knafliča leta 1896, stremeče za tem, »naj izda društvo za nas Slovence pravila v slovenskem jeziku ter nam naj istotako tudi dopisuje«, smatram za hvalevredno. A kakor cenim visoko tovariša Knafliča in njegovo narodno navdušenost, sem vendar mnenja, da se za omenjenim člankom predaleč in to v škodo nas slovenskih članov tega društva, zakaj mnenja sem, da bi bilo na mestu apelirati na izstop iz tega društva pred kakimi 20 leti, takrat namreč, ko niso ugodili zgornj omenjeni zahtevi tovariša Knafliča, nikakor pa ne danes, ko smo že vplačali toliko trdo prisluženih in od ust pritrganih kronic v to društvo. V oni dobi bi se dalo gotovo precej kaj doseči pri društvu v narodnem oziru,

kakor danes, zakaj takrat je pričakovalo društvo pomnožitve slovenskih članov, medtem ko tega dandanes ne more več pričakovati. Seveda tudi mi ne moremo dandanes pričakovati kake koncesije od tega društva v narodnem oziru. A zaradi tega vse eno ne kaže društvu obrniti hrbta, odpovedati se njega članstvu, odpovedati se s tem vsej pravici do vplačanih zneskov in koristiti s tem edinoletno društvu samemu, sebi pa občutno gmotno škodovati. »Naša narodna zavednost se je ojačila in povzdignila«, da to je res. Hvala naši Narodni vladi pa gre zopet nekoliko predaleč. Res nam je osnovne prejemke povišala naši izobrazbi in uradniški plačam primerno, a medtem je dovolila državnim uradnikom že tudi nabavni prispevek in povišanje draginjske doklade za 50%. Ne živi le učiteljstvo v istih razmerah draginje? Zakaj nas vsaka vlada tako zapostavlja? Zakaj se mora ravno učiteljstvo najhujše bajejati za vsak majhen del tega, kar se podeli kakemu drugemu stanu takorekoč kot samo ob sebi umevno? Kolkovine, vplačili za penzijo, osebno-dohodninskega davka itd. itd., nas Narodna vlada tudi še ni imela časa oprostiti, medtem ko uživa to ugodnost uradništvo že nekaj let sem. In sedaj zavrzimo še samu gmotno koristi tu ali tam bi naposled plačujemo od teh svojih tako briljantnih dohodkov še popolnoma prostovoljno visok narodni davek v roke tiste Narodne vlade, ki trpi toliko časa Nemce in nemškutarje še vedno v službi države SHS in pušča celo že ostavljene naše narodne nasprotnike še v službi n. pr. do konca tekočega šolskega leta, da nam lahko zastruljajo mladino vsaj še nekaj mesecev, če že dlje časa ne sme biti, in ki potegnajo mesečno skupno ogromne vsote iz lmetja jugoslovanske države v svoje, jugoslovanskemu stremiljenju nasprotujoče žepe? Ne, tako daleč jaz svojemu idealizmu ob obstoječih razmerah ne dovolim! Ako se odpovemo članstvu omenjenega društva, zakrivimo izdajstvo nad svojimi težavno zbiranimi in v teku let v visokih zneskih vplačanimi vsotami. Upam, da ne bo Jugoslavija svet sam za sebe, obdan s kakim kitajskim zidom, ki ga Kitajci sami že rušijo; ampak imam prepričanje, da bomo iz gospodarskih ozirih navezani obče vati z vsem svetom, a v prvi vrsti s svojimi sosedi, med katere bodo spadali brezdomno — in celo kot najbližnji — tudi Nemci. V to obče vati bomo Jugoslavlani prisiljeni brez ozira na to, da so Nemci »narod novodobnih politiških Vandalov in Hunov«. Iz naših stanovsko-gospodarskih ozirih je torej na mestu, da ostanemo i nadalje kot člani — tisti, ki smo kot taki že vpisani — društva »Selbsthilfe«. Neoporečno je namreč, da imajo slična društva kot taka minimalno korist ali celo nikake koristi, pač pa je deležno docela ali skoraj docela koristi, izvirajoče iz takih društev, njega članstvo. Društvo »Jubilejska samopomoč« ne sme vseh slovenskih članov »Selbsthilfe« prevzeti, ker so mnogi teh že itak člani tudi »Jubilejske samopomoči« in bi bili na ta način pri »Jubilejski samopomoči« po dvakrat vpisani (včlanjeni). V to pa društvo v smislu pravil ni pooblaščen. A ne oziraje se na to, bi člani, prestopivši iz »Selbsthilfe« v »Jubilejsko samopomoč«, trpeli gmotno, zakaj »Selbsthilfe« plačuje ob smrtnih slučajih že nad 1500 K, kar »Jubilejska samopomoč« ne more storiti. Torej: komur je na tem, da čuva svoje pri društvu »Selbsthilfe« že pridobljene osebnogmotne pravice in ugodnosti, naj ne izstopa iz tega društva; kdor od Jugoslovancev še ni član društva »Selbsthilfe«, naj tudi ne postane, ampak naj ukrene vse potrebno, da postane prej ko mogoče član »Jubilejske samopomoči«, zakaj nikdar nobena vlada nas ne bo tako plačevala, da bi nam bila samopomoč odveč, posebno ko vidimo, kako je učiteljski stan zapostavljan vedno in vedno od vsake vlade.

Sedanji naši vladi pa Bog pomodi očistiti Jugoslavijo narodu sovražnih uslužbencev in drugega sličnega smetja, in Bog ji tudi pomodi do deljevanja vseh pravic učiteljstvu v isti meri, kakor se to vrši nasproti uradnikom, ki imajo izobrazbo, učiteljski odgovarjajočo, in — »Bog pomodi tudi k našoj slozi!«

Fr. Zupančič.

Zahteve Goriškega učiteljstva.

Poročilo o sestanku goriških učiteljev beguncev, ki se je vršil dne 3. t. m. v Ljubljani.

Sestanek otvori tovariš Vinko Gregorič ter poudarja, da smo že 5 let ločeni od svojih zastopstev in prepuščeni sami sebi. Namen sestanka je, da se pogovorimo o svojih težnjah, ki naj se odločno povedo na pristojnem mestu. Spominja se pokojnega tovariša Vlad. Furlanija. Predlaga za predsednika sestanka tovariša Matijo Lavrenčiča, ki je bil soglasno izvoljen. Predsednik očrta v kratkih besedah naš nevzdržljiv gmotni položaj. Poziva navzoče, naj bi se izvolila deputacija, ki naj na višjem šol. svetu zahteva takojšnje nakazilo vojno-draginjske doklade za l. 1918. Tovariša Josip Macarola in V. V. v. predlagata, naj se javimo vsi višjemu šolskemu svetu na razpolago v začasno nameščenje v Slovenijo. Tovariš Fran Likar omenja, da bi

*) Narodna vlada bo tudi za učiteljstvo plačevala kolkovino, penzijski prispevek in osebno dohodnino. To zagotovilo imamo od gosp. poverjenika. — Uredn.

bilo najbolje, da se izvoli odsek, ki bo zastopal interese goriških učiteljev beguncev — obenem naj velja ta odsek kot deputacija. V odsek so bili izvoljeni na predlog tovariša Leopolda Furlanija: Gregorič in Likar za aktivno in Beninčar za vpokojeno učiteljstvo. Predsednik stavi naslednjo resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta:

1) Zahtevamo: a) da se nam (akt. in vpokojenemu učiteljstvu) na prvi seji višjega šol. sveta dne 17. januarja t. l. odobrena vrnodraginjska doklada za leto 1918 tekem 8. dni nakaže in izplača, ker je naš gmotni položaj nevzdržljiv;

b) da se nas (akt. in vpok. učiteljstvo) smatra pri regul. učit. plač za enake vsemi drugim učiteljem Slovenije — isto-tako pri stalnem nameščenju.

2) Vsi goriški učitelji begunci se stavijo višjemu šol. svetu na razpolago v začasno nameščenje v Slovenijo — pri nameščenju naj se ozira na učitelje z družino in invalide.

Tovariš Gregorič prečita sledečo protestno izjavo in predlaga, naj se ta odpošlje na pristojno mesto: »Učitelji begunci iz politiških okrajev Gorica, Sežana in Tolmin, zbrani na sestanku dne 3. svečna 1919 v Ljubljani, najenergičneje protestirajo proti italijanskemu imperializmu in zahtevajo samoodlobo narodov, oziroma brez-pogojno spojitve Primorja h kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.« (Z navdušenjem sprejeto).

Končno se sprejme z večino glasov resolucijo tovariša Macarola, ki se glasi: Goriški učitelji begunci, zbrani na sestanku 3. svečna t. l. v Ljubljani, obsojajo notico Učiteljskega sveta »Poziv slov. učiteljstvu«, priobčeno v slov. časopisju v prvi polovici prosinca t. l., v kateri poziva vse slovensko učiteljstvo, da prijavi do 1. marca svoj pristop k stanovskim organizacijam, ki sta Zaveza jugoslovanskega učiteljstva in Slomškova Zveza, ker bi imeli neorganizirani hude posledice.

Protestiramo najenergičneje proti takemu terorizmu in absolutističnemu nasilstvu Učiteljskega sveta, zavedajoč se, da se nahajamo v demokratični državi.

Kot taki ne priznavamo več ne ene in ne druge kot svoji organizaciji, ker vidimo v tem slovensko učiteljstvo deljeno v dva polit. tabora — v liberalce in klerikalce.

Delali bomo na to, da se ne uveljavi več to načelo, ki je le v škodo in zasmeh vsega slov. učiteljstva, temveč protežirali misel združenja vsega učiteljstva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotno strokovno organizacijo s svojim strokovnim glasilom, ne oziraje se na politično in versko naziranje posameznih članov.

Pozivljata se obe organizaciji, da se sprijaznita s to moderno in času potrebno mislijo, ki obvladuje večino slov. učiteljstva, da rešimo enkrat za vselej čast in ponos vsega učiteljstva, in da ukreneta vse potrebno v doseg tega smotra!

Nato je predsednik zaključil sestanek.

Tovarišu Macarolu v pomirjenje povemo, da gre naše intenzivno prizadevanje po združenju vsega slovenskega učiteljstva že izza zadnjega delegacijskega zborovanja Zaveze z dne 4. septembra ter po združenju vsega jugoslovanskega učiteljstva izza zadnje seje upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra lanskega leta. (Glej tozadevna poročila in članke v našem listu, glej spomenico Narodni vladi in glej regulacijo učit. plač! To so že vidni uspehi skupnega dela! Drugi se še pokažejo!) Oporekamo Macarolovi trditvi, da bi bila naša Zaveza — liberalna. Mi jo smatramo za strokovno združenje učiteljstva, saj smo že obilokrat povedali, da nismo kot organiziranci niti liberalci niti klerikalci, pa tudi ne soc. demokratje, ampak samo učitelji. Kdor nam verjame, dobro, kdor ne, za k temu ne moremo siliti. O terorizmu in absolutističnem nasilstvu ne more biti govora, če pravi Učit. svet, naj se organizuje vsak član (članica) našega stanu sedaj, ko je z našo skupnost največ odgovornega dela in ko se moramo naslanjati in sklicevati na svoje članstvo. To članstvo je naša moralna opora. Takrat bo vsakemu lahko stopiti v organizacijo, ko bo naš skupni dom urejen. Dolžnost stanovske zavednosti pa je, da nas vsakdo podpira sedaj, ko nam je podpore najbolj treba, in da poma g a g r a d i t a n a š b o d e č i s k u p n i d o m ! Č e b i v s i r o k e k r i ž e m d r ž a l i i n s a m o p r o t e s t i r a l i , n e p i d e m o n i k a m o r . K a r s e t i č e n a š e g a l i s t a , i m a m o z a v e s t , d a s m o d o s l e j v s e s t o r i l i , k a r j e b i l o m o g o č e s t o r i t i v b l a g i n j o c e l o t n e g a u č i t e l j s t v a . P r o s i m o t o v . M a c a r o l a , n a j n a m n a v e d e d e j s t v a , d a n i r e s t a k o , i n n a j n a m s v e t u j e , k a k o m o r e m o š e b o l j s l u ž i t i s v o j i n a l o g i . N a j b o l j e p a b o

ako tudi tukaj sam pomaga. Lahko mu povemo, da si tisti člani naše Zaveze, ki so po svojem polit. prepričanju socialni demokratje, žele v organizaciji zopetnega dela, ki jim je sedaj onemogočeno, ker so po večini na zasedenem ozemlju. Vsi smo z njimi vred prepričani, da nam z negacijo ter s samim protežiranjem misli ni dosti pomagano, temveč nam je treba dejanskega sodelovanja, kolegialne izpodbude in stvarne kritike.

Toliko se nam je zdelo potrebno omeniti na izvajanja tov. Macarola, da se bomo razumeli in da ostanemo prijatelji. To isto velja tudi na naslov »Naprejš« z dne 6. t. m. z opazko: Preden obsojate, se po- učite o resnici in o dejanskem položaju!

Izvoljena deputacija se je zglasila pri g. poverjeniku ter je dobila ob premočitvi sprejetih zahtev ugodna zagotovila.

Odsek goriških učiteljev beguncev objavlja nastopni

poziv

vsem akt. in vpok. goriški učiteljem in učiteljicam beguncem in begunkam:

Tovariši! Krute svetovne vojne dogodki sa nas razkropili sirom domovine, prepustivši nas usodi. Koj po razumu stare macene Avstrija je bil vsak uverjen, da je že prisel zaženeji čas, ko se vrnemo zopet v naše kraje, kjer nas čaka — za moralno povzdigo zanemarljene mladine veliko, trudapomo deo. Ker pa ni upanja, da bi se v kratkem času odločila usoda naše dežele — po kateri se danes onoli sopiri imperializem našega dednega sovraga Laha — je sklenilo goriško učiteljstvo, zbrano na sestanku dne 3. svečna t. l. v Ljubljani, da se da na razpolago višjemu šolskemu svetu v Ljubljani v začasno nameščenje. Na tem sestanku se je izvolil odsek treh članov, ki naj zastopa naše interese. Dana mu je naloga, da takoj ali v najkrajšem času sestavi imenik vsega akt. in vpok. goriškega učiteljstva, bivajočega v begunstvu, in ga potem predloži višjemu šolskemu svetu. Imenik bo služil za odmero vojne draginjske doklade za leto 1918 in 1919 — regulacijo plač in za začasno nameščenje. Vojna draginjska doklada za leto 1918 se nakaže takoj, ko odsek predloži seznam, opremljen s potrebnimi podatki višjemu šolskemu svetu, zato naj sleherni naznanil takoj ali najkasneje do 12. t. m. spodaj navedene podatke na naslov: »Odsek goriških učiteljskih beguncev v Ljubljani, Mar. Ter. cesta 13/1.—55.« Podatki naj bodo v interesu vsakogar točni, in da bo prepričen vsak dvom o številu družinskih članov, naj dopišlje vsakdo tozadevno uradno potrdilo županstva. — Naznanite sledeče podatke: 1. Ime in priimek; 2. rojstno leto in kraj; 3. datum zrelostnega izpita in prvega nameščenja; 4. datum usposobljenostnega izpita in definitivnega nameščenja; 5. datum vpokojenja; 6. zadnje službeno mesto in značaj; 7. posebna izobrazba (izpit za obrtne, meščanske šole itd.); 8. prejemki (ločeno n. pr. plača ali pokojnina, petletnine ločene, oprv. dok., stanarina); 9. draginjsko doklado za 1918 prejel (da ali ne in koliko); 10. število družinskih članov (vštevši samega sebe); 11. kje se nahaja družina?; 12. se stavim na razpolago višjemu šolskemu svetu za začasno nameščenje v Slovenijo; 13. če je nameščen (kje?); 14. natančen sedanji naslov.

Naša aprovizacija in bivši c. kr.

Živimo v demokraški Jugoslaviji, a motimo se, ako mislimo, da so bivši c. kr. avstrijski uradniki tudi že prišli do tega spoznanja. Ljudskošolski učitelji jim nismo niti enakopravni niti enakoveljavni ljudje, čeprav so nekdanji cesarsko-kraljevi sedaj zgolj narodni uradniki. V stari birokraciji Avstriji je bilo c. kr. uradništvo stan popolnoma zase — in čestitljivi »Kastengeist« je prešel kot dediščina v našo dobo!

To niso goli očitki ali prazne domneve, tako govore dejstva!

Bivši c. kr. uradniki imajo še danes po mnogih okrajih svoje lastne aprovizacijske odbore, kjer dobivajo s posredovanjem narodnih — sedaj ne več c. kr. — okrajnih glavarjev to ali ono za preživljanje potrebno stvar, ki se mi do nje nikakor ne moremo dokopati, a ki bi tudi nam v tej kritični prehodni dobi prav hodila.

Toda ako te bivše c. kr. moč naprosi učitelj, naj tudi njega sprejmo v svojo sredo, dobi tak-le odgovor: »To je še vedno ona stara uradniška aprovizacija, ki je veljala še v Avstriji. Tu smo bili po višji zapovedi organizovani samo c. kr. uradniki. Deželni uslužbenci niste bili cpravičeni pristopati k tej organizaciji in zato niste mogli biti deležni onih dobrot,

ki so bile namenjene samo nam, c. kr. ljudem!

Luđa je taka logikal! Že prej, ko smo živeli pod dvoglavim, oziroma enoglavim jastrebom, nismo vedeli, kje smo in kaj smo — pa tudi danes še tega ne vemo. Zato pa vprašamo našo deželno vladu za Slovenijo, naj nam vsaj ona pove, v katero kategorijo stanov sodimo sedaj, ko živimo v takozvani demokratski Jugoslaviji? Nekam nas morajo vendar spraviti, ker končno je treba učitelju tudi v Jugoslaviji — jesti.

V pokojni Avstriji niso vedeli nikamor z nami. država nas ni hotela uvrstiti med svoje bradnike, dežela pa tudi ne. Vrhutega so nas plačevali tako sijajno, da smo bili podobni samo bogovom z Olimpa, ki niso potrebovali ni hrane ni oblike, temveč so živeli le od — dobrih del!

Težko je vestnemu kronistu! Povedali bi marsikaj. A tolažimo se s trdno vero, da odbije zadnja ura tudi tem žalostnim, c. stankom iz še žalostnejše preteklosti. In to se zgodi tisti čas, ko bo demokratizem v vsakem srcu in ko prešine vsakogar zavest, da je vsak posameznik enakopraven in enakoveljaven državljani!

Bržkone pa učaka to dobo šele bodoči rod, ki mora biti vzgojen tako, kakor se spodobi kulturnemu človeku!

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Hranilnice in posojilnice »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani, registrirane za druge z omejenim jamstvom, občni zbor je bil ob obilni udeležbi združnikov dne 2. februarja 1919. Računski zaključek s čistim dobičkom 1936 K 97 h, ki je bil priobčen 17. januarja t. l. v »Učiteljskem Tovarišu«, se je soglasno odobril in se je istotako izvolilo prejšnje načelstvo in nadzorstvo.

Društvene vesti.

+ Sevniško - brežiško učiteljsko društvo je zborovalo dne 19. prosinca t. l. v Rajhenburgu. Deloma slabo vreme, deloma mlačna stanovska zavest sta zakrivila jako pičlo udeležbo. Komaj 25 se nas je zbralo. Nezastopane so bile šole: Bizeljsko, Kapele, Pišce, Sv. Anton, Stara vas, Zdole in ob železniki ležeče Brežice. Prvim šesterim imenovanim šolam se more kolikor toliko opravičiti, zakaj pot je bila slaba in vozovi so dragi. Da ga pa Brežice še vedno po stari navadi lomijo, je pa škandal. Kaj je stanovska zavest, so pokazali vrli Globočani. Tudi njim je lil dež in pot jim je bila dolga in blatna, pa mislo-izostali! Živel!

Zborovanju je prisostvoval kot gost srbski poručnik-učitelj Popović. Iskreno smo ga pozdravili. Pogledat je tudi prišla gđc. Schubertova, ki se je pa po predsednikovem nagovoru odstranila.

Tovariš predsednik je v vznesenih besedah slavil narodno ujedinjenje, uspehe naše organizacije in moč kolegialnosti. Marsikatero pikro pa je povedal na naslov tistih, ki ali iz komoditete ali iz blaziranosti ali sebičnosti stoje na strani ter gledajo, kako se mi drugi pehamo za šolo in stan. Omenil je tudi, da zato ni priobčil prispevkov za učiteljski vojnopomožni sklad, ker ga je sram povedati, da so se odzvale tezađevnemu pozivu le tri šole. Svoje dni smo pa bili vedno med prvimi!

Učiteljsko društvo protestira proti razpisu nadzorniških mest. Vlada imenuj nadzornike iz terna, ki ga predlaga organizacija. Stajerska Zveza je predlog stavila, a vlada se bržčas noče ozirati nanj.

Presidonasledniku Aleksandru se je odposlala vdanostna brzojavka. Glede nemščine se društvo izreka za neobvezen pouk na višje osnovanih šolah. Dokler se ne nakažejo za ta pouk posebne remuneracije učiteljskim, se odvzemi 1 ura risanja, 1 teiovadbi, odnosno ženskim ročnim delom in 1 slovenskemu lepomisju. Zadnja ura se uporabi za nemško pisanje. Nekateri tovariši so poudarjali, da še mnogo staršev zahteva ta pouk, zato ne kaže zavzemati popolnoma odklanjajočega stališča, zlasti v prehodni dobi ne. Pač pa uporabljajmo vsako priliko, da vcepimo mladini ljubezen do domovine in vladarja. Tako si vzgojimo nov rod, ki ne bo okužen s strupom predvojnne in vojne dobe. Dolžnost vsakega člana je, da stori v tem pogledu kar največ mogoče. Zborovalci so z zanimanjem poslušali referat tovariša Jamška ter soglasno sprejeli sledečo resolucijo:

Sevniško-brežiško učiteljsko društvo ponavlja staro zahtevo v Zavezi včlanjenega učiteljskega po podražavljenju narodnega šolstva. Vse funkcije dosedanjega okrajnega šolskega sveta prevzemi iz vseh stanov izvoljeni okrajni svet, čigar

delokrog se razteza na ves politični okraj. Podrejen bodi direktno državnemu šolskemu svetu. Na sličen način sestavljeni pokrajinski svet opravlja višje šolstvo ter bodi istotako podrejen državnemu šolskemu svetu. Ker prevzame vse stroške država, odpadejo krajni šolski sveti. Njih funkcije prevzemi šolsko vodstvo.

Prihodnje zborovanje se vrši pričetkom majnika v romantični Sevnici. Prišli bodo tudi z desnega brega Save; torej tovariši, takrat pa vsi popotni les v roke, da se bo tov. Mešček tresel za svoje stropel!

40-letnica.

Zložil dr. Medved staremu in zaslužnemu nadučitelju v Saleški dolini.

O, blagor njemu, ki zamore zreti nazaj na dolgo vrsto svojih let! Če zvesto v njih je služil stvari sveti, naj s počesčenjem javno bo odet! Saj plemenito, plodonosno delo povsod je slavo in priznanje želo.

Tako ozirate se Vi, slavljenec, na lepo dobo pretečenih dni; let štirikrat deset, Vi naš ljubljene, Vam vstaja iz spomina pred očmi. Let štirideset, posvečenih mladini, v korist in čast premili domovini!

Bila težavna so in grenka leta; po čelu je pogosto tekel znoj, pogosto plakala je duša vnetja, in srce mučil je skrbni nebroj; prijetnih, jasnih dni je bilo malo, kaj redko sreče solnce je sijalo!

A trud naporen Vas ni nikdar strašil, vgonobil Vam kreposti nikdar ni; poklic Vas z delom svojim ni oplašil; nasprotno — vedno jačil je moči. Ostali vedno ste nam vzor-učitelj, mladine nežne skrbni odgojitelj!

Na tisoče otrok ste odgojili, prižgali jim omike prvi žar, v življenju moder vodja ste jim bili, kot oče ste ostali jim vsekar. Za čednost, za lepoto in vrlino ste z ognjem svetim vneli mladino.

Stotero trud naj Bog Vam blagoslovi in srečo vedno naj na Vas rosi! Slavili pozni bodo Vas rodovi s hvaležnostjo, ki v dobrih srcih tli; nikoli živ spomin na Vas ne mine iz rajskelepe, krasne te doline!

Kronika.

= Ime države in naše pokrajine. Po naredbi kr. ministrstva za pravosodstvo z dne 5. januarja t. l., št. 151, ima naša država službeni naslov: Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nikak drugi naslov v občejanju državnih uradov, bodisi med seboj, bodisi med zasebniki, ni dopusten. Istotako je zabranjena kratka SRS v uradnem občejanju. Z ozirom na ta sklep je določila Narodna vlada v Ljubljani, da se bo imenovala odsej: Deželna vlada za Slovenijo.

= Višji šolski svet. Časopisi so poročali, da sem »namestnik predsednika višjega šolskega sveta«; zaradi tega mi z raznih strani prihajajo dopisi, ki se tičejo ali šolstva sploh ali poedinih učiteljskih služb. Spričo tega sem primoran, tem potom dati pojasnilo, da nimam na višjem šolskem svetu prav nobene funkcije. — Dr. Fr. Ilešič.

= Zagrebški vseučiliški profesorji zahtevajo objavo konfidentske liste. Proforski zbor zagrebske univerze je sklenil resolucijo, ki z njo poziva vlado, naj že enkrat obejodani tolikokrat objavljen konfidentsko listo bivšega avstro-ogrškega režima. Resolucija poudarja, da zahteva to obejodanjenje javna morala, zato naj merodajne oblasti nikar ne odlašajo več, zlasti še, ker so razširjene po Zagrebu vesti, da se nahaja med konfidenti tudi več vseučiliških profesorjev.

= Hrvatski službeni jezik. Poverjenik za Medjimurje je izdal naredbo, ki morajo glasom nje v vseh javnih uradih ter javnih in privatnih šolah uradovati v službenem hrvatskem jeziku. Po tej naredbi je zopet prišel hrvatski jezik do svoje pravice po dolgih 60 letih.

= Odpravljene titulature. Iz Zagreba nam poročajo: Novi ban dr. Paleček je s prvo naredbo, ki jo je izdal, odpravil vse do sedaj v hrvatskem uradnem občejanju uvedene in razširjene titulature, kakor »prečastiti«, »presvetli« itd. — Tudi drugod bi bila taka naredba umestna. Vse preveč smo še hlapci!

= Dunajsko vseučilišče. Z Dunaja poročajo, da so tamkajšnje vseučilišče zopet otvorili v ponedeljek, dne 3. t. m.

= Nabavne prispevke za l. 1918 in 1919 je dovolila Narodna skupščina češkoslovaškemu učitelstvu natančno v isti izmeri, ki velja za državno uradništvu.

= Delo šolskega odbora Narodne skupščine v Pragi. Šolski odbor je prijavil Narodni skupščini te predloge: ustanovitev češkega vseučilišča v Brnu; ustanovitev živinozdravnice visoke šole; ustanovitev sklada za izobrazbo visokošolskih učnih oseb; ustanovitev štipendij za študij čeških dijakov na inozemskih živinozdravnih visokih šolah; uvedbo občanskih nauk v šole vse kategorij; pridelitev vsega šolstva naučnemu ministrstvu; takojšnja preureditev zakona o naredbi, ki se tiče verouka v šolah; dovolitev draginskih doklad ter nabavnih prispevkov; ureditev gmotnih vprašanj učiteljskega ljudskih in meščanskih šol. Za poročevalca o zadnjih treh predlogih je izvoljen tov. Jos. Smrtka.

= Češki jezik na hrvatskih srednjih šolah. Iz Zagreba nam pišejo, da uvedejo še letos v vse hrvatske srednje šole češki jezik kot obligaten predmet.

= Menihi na Češkem. Iz Prage poročajo, da bo češka vlada pozvala vse menihe, ki niso češki državljani, da zapuste Češko. Češki menihi dobe dovoljenje, da postanejo usmiljeni bratje. Tako izpraznjene samostane porabijo za stanovanja delavcem in srednjim slojem.

= Nasilje Italijanov na hrvatski šoli. Iz Gologovice javljajo: Italijanska vojna oblast, ki je dospela v Gologorico, zahteva, da se dosedanja enorazredna hrvatska ljudska šola pretvori v italijansko in da se verouk tolmači deci v italijanskem jeziku.

= Učitelji v češkoslovaški Narodni skupščini. Za poslance v češkoslovaško Narodno skupščino v Pragi so bili izvoljeni naši češki tovariši: Maks Pilát, šol. voditelj v Liptaleh na Moravi, Josip Smrtka, šol. voditelj v Vel. Čermi in predsednik češke učit. Zveze (oba agrarne stranke), Fr. Houser, ravn. mešč. šole v Pragi (češ. soc. dem.), V. Freiman, šol. voditelj v Libkovicah, Alojzij Konečný, šol. voditelj v Brnu, Julij Kopeček, strokovni učitelj v Dol. Kounicah, (vsi trije češ. soc. stranke), Jan Nohel, strokovni učitelj v Poljski Ostravi (češka državnopravna demokracija), J. Kadlčak, šol. voditelj v Frydlantu (češkoslovaška ljudska stranka). Tov. Konečný je izvoljen za podpredsednika Narodne skupščine.

= Člani šolskega odbora Narodne skupščine v Pragi so: od agrarne stranke Jos. Babanek, Maks Pilát, Jos. Smrtka in dr. O. Srdinko; od češke državnopravne demokracije dr. Jaroslav Budinsky, dr. Fr. Mareš, dr. Jar. Metelka; od češkosl. soc. demokr. Lud. Aust, Fr. Houser, Fr. V. Krejčí, Ivan Prokeš; od češ. soc. str. dr. Jar. Vlček, Ant. Štefanek, Al. Konečný, dr. Fr. Krejčí; od češkoslov. lj. str. dr. C. Stojan. — Šolski odbor ima torej 16 članov; od njih so 4 učitelji (Pilát, Smrtka, Houser, Konečný), 4 vseučiliški profesorji, 1 bivši srednješolski profesor, 1 ravnatelj gospodarske šole, 4 uradniki, 1 advokat in 1 duhovnik (Stojan). Predsednik šol. odboru je kolega Smrtka.

= Člani kulturnega odbora Narodne skupščine v Pragi so: Al. Jirásek, J. Machar, Jar. Kvapil, Jos. Smrtka, Frant. Krojhar, J. Malypetr, Fr. V. Krejčí, Fr. Houser, J. Šáda, Božena Ecksteinova, dr. A. Slavik, dr. Al. Koliser, K. St. Neumann, Fr. Ant. Uhlir, Met. Zavoral, dr. J. Herben.

= Sestava Narodne skupščine v Pragi. Vseh poslancev je 254. Po strankah so razdeljeni tako: 57 agrarcev, 52 soc. dem., 46 češke državnopravne dem., 40 Slovačkov, 29 čeških socialistov, 24 ljudske (kat.) str. (6 s Češkega, 18 s Morave), 6 napredne str.

= Šole v »Juljski Benečiji«. Italijanskemu naučnemu ministrstvu je poročal prof. Piazza iz Milana, določen za nadzorstvo šol v »Juljski Benečiji«, da je bilo mogoče s pomočjo krajevnih činiteljev otvoriti skoro vse šole v »Juljski Benečiji«. Otvorili se tudi trgovska šola v Gorici. Glede knjig za italijanske šole je pomagalo v to svrhu ustanovljeno društvo v Milanu, za ostale poskrbi naučno ministrstvo s razumno z najvišjim vojaškim poveljstvom. Italijani odpirajo šole, toda samo italijanske. Po slovenskih šolskih poslopih bivajo italijanski vojaki. Našo osnovno narodno kulturo ubija oficialna Italija z brutalnimi rokami.

= Protesti zoper italijansko nasilje. V Zagrebu je bila dne 2. t. m. velika protestna skupščina proti italijanskemu poseganju v jugoslovansko območje. Skupščina je sklicala akademična mladina. Tudi v drugih krajih Hrvatske so bile enake protestne skupščine. — V Belgradu se je vršila dne 2. t. m. velika protestna skupščina proti italijanskim imperialističnim zahtevam po jugoslovanskem ozemlju — V Splitu se je vršilo dne 2. t. m. z ozirom na

razprave mirovne konference o našem vprašanju v natlačeno polnem gledališču svečano protestno zborovanje, ki ga je sklicala jugoslovanska akademična mladina. — Na poziv jugoslovanskega kluba se je vršila dne 2. t. m. v Dubrovniku veličastna skupščina proti italijanskemu imperializmu. — V Ljubljani je dne 2. t. m. protestno zborovanje akademične mladine proti italijanski pohlepnosti. O tem zborovanju poročamo posebe na drugem mestu. — Kakor vidimo, se vsa jugoslovanska mladina organizuje v boj proti nezasitnosti italijanskega imperializma. Ako nam Jugoslovonom ne bo sedaj sreča mila, nam pribori pravico in last naša mladina.

= Otroci odločajo! Iz Trsta nam poročajo: Po italijanskih občinskih ljudskih in srednjih šolah daje učiteljstvo šolski mladini podpisovati zahtevo, naj Reka in Split pripadeta Italiji. Enake podpise zbirajo tudi pri občinstvu ob vhodih v kinematografe. Tudi v raznih občinskih zavodih — celo v blaznicah! — zahtevajo od uslužbencev podpise. Kdor se brani podpisati, tega neusmiljeno kaznujejo.

= Kulturno delo Italijanov. Ker niso hoteli šolski otroci v Matenji vasi hoditi k pouku italijansčine, so jim pričeli v šoli deliti hrane. V nekaterih vaseh pri Sežani so jim dajali celo denar. V teh šolah poučujejo italijanski častniki na ta način: na tablo napišejo »živiva Italia«, in otroci morajo brati ter se naučiti pravilno izgovarjati. Ako nočejo, jih kaznujejo. V Selcah na Krasu so se častniki večkrat slikali skupno z otroki ter te slike poslali v Italijo.

= Nemška kultura. Dunajski korespondenčni urad poroča: Zaradi dogodkov v Mariboru so na podlagi soglasnega sklepa proforskega zbora in vseh nemških slušateljev izključili vse slovenske dijake z visoke šole za poljedelstvo. — Dne 5. t. m. je bil na tehniški shod zaradi mariborskih dogodkov. Dijak, so poslali k rektorski deputaciji, ki ji je rektor izjavil, da so na odredbo rektorata z današnjim dnem vsi jugoslovanski dijaki izključeni s tehnike. Nato so odšli tehniki na vseučilišče, kjer se je vršil v veliki slavnostni dvorani shod nemškega dijastva. Vseučiliški rektor je izjavil, da je akademični senat sklenil izključitev vseh jugoslovanskih dijakov z vseučilišča. Izključenim dijakom se z današnjim dnem potrjuje zimski semester kot popoln tečaj.

= Za zopetno uvedbo verskega pouka v šolah na Čehoslovanskem je doslej podpisalo petico nad 1 milijon ljudi.

= Češka univerza v Brnu. V sredo je češkoslovaška narodna skupščina razpravljala o ustanovitvi Masarykove univerze v Brnu. Dr. Stojan je zahteval, naj se bogoslovna fakulteta združi z univerzo. Dr. Krejci pa je ugovarjal, češ, da bo celo praška univerza kmalu odločila bogoslovno fakulteto. Sklenjeno je bilo, da se osnuje v Brnu češka univerza z medicinsko, juridično in filozofsko fakulteto. — Bogoslovna fakulteta je tedaj črtana.

= Gospodarska šola v Križevcih. Iz Zagreba nam poročajo: Slušatelji gospodarske šole v Križevcih so izročili ministru za poljedelstvo dr. Petričiču, ko se je mudil v Zagrebu, spomenico, v kateri zahtevajo osnove zemljedelske visoke šole v Zagrebu. Minister je izjavil, da se vlada že bavi s tem načrtom in da bo kot prvi korak k uresničenju te ideje priznala gospodarski šoli v Križevcih značaj visoke šole.

= Italijanski pouk in naša kri. Iz Trsta nam pišejo: Italijani poizkušajo uvesti laški pouk v vse šole na okupiranem ozemlju. V mnogih občinah, kjer so ga uvedli, so ga že opustili, ker se je oglasilo za laške tečaje le neznatno število učencev, čeprav so jim obljubili celo med poukom deliti hrano. Naše učiteljstvo je pouk v italijanski povsod brezpogojno odklonilo! Tolika zavednost ob silovitem pritisku je občudovanja vredna. Pa da bi morali izgubiti take ljudi? Nikoli!

= Bivši cesar Karel — stran! »Pesti Hirap« poroča: Državni kancelar dr. Renner je bivšemu cesarju Karlu sporočil sklep državnega sveta, glasom katerega se mora izseliti.

Iz Jugoslavije.

= Zasebno žensko učiteljstvo v Ljubljani. Na zasebnem ženskem učiteljskem nemškega kuratorija v Ljubljani razpuste s koncem l. tečaja tekočega šolskega leta 2. letnik in s koncem tekočega šolskega leta 4. letnik.

= Učitelj Doljak Valentin, doma iz Orgarja pri Gorici, dobi svoje dokumente (izpričevala in imenovalne dekrete) pri podpisani: Irma V o d o p i v č e v a, Cirknica št. 167, Notranjsko.

— **Protestni shod akademične omladine proti Italijanom.** V nedeljo, 2. t. m., ob 10. dopoldne se je vršil v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani protestni shod akademične omladine proti zasedbi jugoslovanskih krajev po Italijanih. Shodu je predsedoval profesor Vesenjak. Srednješolske mladine obeh spolov in akademikov je bila vsa dvorana nabito polna. Glavni referat je imel visokošolec Žužek, ki je v svojem govoru utemeljeval naše zahteve po Goriški, Trstu, Istri, Reki in Dalmaciji ter poudarjal, če le ena teh pokrajin, oziroma le eno teh mest ne ostane Jugoslaviji, da bo ta naša umstvena mladina izzvala po teh krajih močno iredento, ki bo prej ali slej prisilila Italijane, da se umaknejo za svoje naravne meje. — Nato je pozdravil v imenu reških dijakov neki visokošolec zborovanje, poudarjajoč potrebo, da se od Italijanov okupirana ozemlja priklonijo Jugoslaviji. Sprejeta je bila nato v tem smislu sestavljena resolucija na vlado. Predsednik je predložil še sklep organiziranega dijaštva na državnem moškem in ženskem učiteljskem v Ljubljani. Sklep se glasi: »Mi bodoči učitelji in vzgojevalci danes slovesno obljublamo, da hočemo svoj narod vzgajati tako, da bo z vsem svojim srcem in z vso svojo dušo ljubil svoje grudo in svojo materinsko besedo! Napolniti ga hočemo s čistim, plemenitim hrepenenjem po svobodi, a tudi s sovražstvom do tujih naših tlačilcev, s spoštovanjem do pravičnih sosedov. Ako nam Jugoslovonom svetovni mir v smislu Wilsonovih načel ne prinese popolne narodne pravice, bomo svoj troimanski jugoslovanski narod vzgajali in usposobili tako, da si bo znal svoje pravo izsiliti sam.« — Sklep je bil sprejet z odobravanjem soglasno. — Ob koncu zborovanja so zborovalci zapeli himno »Lepa naša domovina«, nakar se je mirno in dostojno vršil po mestu obhod. Prenevali so narodne pesmi in so na vladi izročili sprejeto resolucijo. Končno so se zborovali pred Prešernovim spomenikom mirno razšli. — Protestni shod je bil z izprevedom vred prelep pojav iskrenega in resničnega navdušenja do naše skupne domovine.

— **Tudi znamenje časa.** »Akademija« je priredila 27. pret. mes. v risalnici realke v Ljubljani predavanje srbskega majorja Čiriča o novejših smereh srbskega slovesstva. Začetek ob 8. zvečer. Ura je osem, v risalnici 20 ljudi. Namesto predavatelja stopi na oder akademik in naznanil, da se predavanje zaradi prepičle udeležbe ne vrši, temveč da se odloži na prihodnji dan. Ta večer je bil shod JDS in kopica plesnih vaj in gledališče in bogsigave, kaj še vse. Ljubljana ima 5 srednjih šol, a stavim glavo, da ni bilo niti enega dijaka teh zavodov med onimi, ki so prišli poslušati predavanje. V Ljubljani je mnogo takozvane inteligence, toda k predavanju je ni bilo. O. major Čirič si pač nekaj misli o nas, in tega nas je lahko sram! — ic.

— **Akademski Dom v Zagrebu** je v glavnem urejen. Odbor je rešil vse došle prošnje, novih prošnji ni mogoče več sprejemati. Glede na to, da je začasno v Akademskem Domu prostora le za 150 dijakov, se je moral odbor ozirati v prvi vrsti na one dijake, ki morajo biti na vsak način pri predavanjih osebno navzoči, torej na medicince, filozofe, šumarske in trgovske akademike. Prosilci teh strok dobe obvestilo po dopisnicah, pod kakimi pogoji so sprejeti v Akademski Dom; razentega se dobe informacije v društvenem tajništvu v Ljubljani, Franciškanska ulica 2, in v Akademskem Domu v Zagrebu. Vsi tisti, ki so sprejeti v Akademski Dom, morajo prinesli s seboj najmanj po 2 rjuhi in potrebne brisače. Polna oskrbnina (stanovanje, kosilo in večerja) stane za enkrat 200 K mesečno. Pravnikov za enkrat še ne moremo sprejemati v Dom, pač pa je tistim, ki pojdejo vkljub temu v Zagreb, zagotovljeno kosilo in večerja v dijaški menzi, za kar dobe potrebne izkaznice pri društvenem upravitelju Franu Križaniču v Akademskem Domu v Zagrebu, Kaptol št. 16, in sicer deloma brezplačno, deloma proti polnemu 160 K, oziroma delnemu plačilu 80 K mesečno. Oni, ki so sprejeti v Akademski Dom, naj gredo takoj v Zagreb. Kdor do 15. februarja ne pride v Zagreb, izgubi mesto. Kakor hitro bo mogoče pripraviti in urediti še nadaljnje prostore, se bodo v Dom sprejeli tudi pravniki, in sicer v prvi vrsti begunci in tisti, ki stoje tik pred izpiti.

— **Višji šolski nadzornik dr. Mihael Opeka** je predložil vladi obširno spomenico o svojem delovanju kot šolski nadzornik, ki se je razmnožila in dostavila vsem poverjenikom. Spomenica se je vzela na znanje. — Tako poroča včerajšnji »Slovenec«.

— **Smrtna kosa** nam je zopet požela z našega kulturnega travnika tovariša.

Dne 25. jan. t. l. je umrl na Češkem v Visoki Labi bivši kranjski sotrpni, slovenski umetnik, slikar Franc Škof. Na Kranjskem je nazadnje služboval pri Sv. Križu na Gorenjskem. Z železno vztrajnostjo in neumorno pridnostjo je hotel uporabiti svoj talent. Dolga leta se je junaško boril z bedo v Pragi, kjer je študiral, da je postal profesor risanja. Že so se mu začela odpirati vrata tudi v domovino — vse njegove želje so se blizale končnemu smotru — tu ga vdrugič zagrabila za vrat usodna španska hripa in mrtost mlado sree! — Blag mu bodi spomin!

— **Razpisane službe.** V zadnji številki je priobčil »Učit. Tov.« v listnici uredništva nekaj protestov proti razpisavanju služb in pravi, da se edino na Kranjskem postopa v tem oziru pravilno. Dobro, če je to za Kranjsko pravilno; a premisliti moramo, da so na Štajerskem in Koroškem povsem druge razmere. Saj citiramo v vsaki številki tega lista, koliko učiteljev je odpuščenih — in to seveda posebej v obmejnih krajih in na štajerskih utrakvističnih šolah, kjer je bilo učiteljsko zgolj nemškega mišljenja. Tudi to citiramo, koliko nemških šol so nadomestili s slovenskimi. In zdaj vprašamo? Ali naj pustimo vse te šole zaprte in brez učiteljskega? In prav te šole, ki bi morale biti takoj polnoštevilno zasedene, da dobimo čim prej svojo deco v svoje roke? To vendar ne gre! Narodni sveti in okrajni šolski sveti so skrbeli takoj tudi za te šole in porazdelili učiteljsko, da se vrši pouk vsaj deloma. In zdaj so nastale vrzeli po vseh šolah — le prečitamo to množino razpisanih mest v posameznih okrajih! Na 6 razrednicah so n. pr. le po trije, na trirazrednicah kar eden, istotako na 2 razrednicah; enorazrednice so sploh prazne. Da se uredi pouk in zamaže vrzeli posebej na prejšnjih nemških in utrakvističnih šolah, zato moramo skrbeti brez odlaganja. In kar je pri tem glavno: **Razpisane so vendar le najnujnejša mesta** na vsaki šoli in ne toliko, kolikor bi jih v resnici moralo biti. Učiteljsvo je le začasno premeščeno, da niso omenjene šole zaprte, in vse te službe **bodo pozneje razpisane**, ko bodo razmere urejene, da se udeležiti lahko kmalu vsi učiteljsvo. Le tisti, ki ne poznajo razmer na obmejnih krajih, more želeli, da naj se razpisi služb prepuščajo. A kdor deluje tu, je vsak prepričan, da je tem boljše za nas in našo deco, čimprej se izpolnijo šole. Pustimo torej okraj. šol. svetom proste roke v tem oziru in naj ostane pri sedanjih razpisih — preverjeni bodimo, da se razpisujejo **le najpotrebnejše**. Čakati ne moremo na noben način. Sicer bo pa še toliko in lepih mest razpisanih, da nam bo v velikem številu še **primanjkovalo** učiteljsva. — Nihče ne ostane na cesti — to je dandanes izključeno.

— **Razpisane službe v marenberškem okraju.** Pojasnila glede teh službenih mest dobe prosilci pri učiteljskem društvu za marenberški okraj. Tačasni predsednik Joško Golob, Vuzemca ob Dravi.

— **Učiteljski aprovizacijski odbor Ljubljanske** bo imel v ponedeljek, 10. t. m., ob šestih zvečer v načelstveni sobi Učiteljske tiskarne zopet redno sejo. Pridite vsi! — J. Dimnik, načelnik.

— **Šolske in osebne vesti.** Višji šolski svet v Ljubljani je razpustil nemško štiri-razrednico v Laškem ter odstavil od službe nadučitelja Matijo Hvizla, stalnega učitelja Josipa Wamleka stalnega učitelja Aleksandra Permoserja in stalno učiteljico Ano Kleinovo.

— **Politiški preganjanci**, ki so zamudili rok (25. januarja t. l.) za prijavo škoda, ki so jo trpeli iz političkih ozirov, se lahko še vedno priglasi pri svojih pristojnih okrajnih glavarstvih, političkih ekspoziturah, oziroma mestnih magistratih; vendar je pa negotovo, če se bo mogoče ozirati na te zakasnele prijave.

— **Vsi bivši interniranci, konfiniranci in obsojenci**, brez ozira na to, če so svojo odškodnino zahtevali že prej ali ne, naj prijavijo svoje naslove, kraj in dobo interniranja in sodnijo, ki jih je obsodila, na naslov: dr. Janko Leskovec, Ljubljana, Dunajska cesta 31, odbor za pol. preganjance.

— **Vdove in sirote onih**, ki so bili zaradi političkih razlogov obešeni, ustreljeni ali so v zaporu umrli, naj javijo svoje naslove kot zgoraj. — Vsi slovenski listi so naprošeni, da objavijo gornji dve notici.

— **Umrla je** dne 5. t. m. strokovna učiteljica in prefektinja mater Filomena Fabjanova, ki je 28 let delovala v ljubljanskem uršulinskem samostanu, naposled na tukajšnjem zasebnem učiteljskem.

— **Herman Ipavec**, učitelj na CM šoli pri Sv. Jakobu v Trstu, je sedaj pri Čehoslovakih v Sibiriji (okolo Samare), kjer se

bojuje proti boljševikom. — Tovariš Vekoslav Španger iz Rojana pri Trstu je sedaj codeljen Dravski diviziji v Ljubljani. Vrnil se je v domovino kot ruski oficir. — Tovariš Emil Adamič iz Trsta živi nekje v Sibiriji ter je na glasbenem polju jako delaven.

Srednješolske vesti.

Z nemške gimnazije v Ljubljani. Pogodbenim potom so od Narodne vlade zopet sprejeti za tekoče šolsko leto v službo na državni gimnaziji z nemškim učnim jezikom v Ljubljani: ravnatelj dr. Lovro Tretter, profesorji dr. Josip Bischof, Ivan Hille, dr. Oton Jauker, Josip Lob, Josip Nerat in Hugon Podrasek, namestni učitelji Arnold Gratz, Valter Rizzi, dr. Bruno Stetinger in dr. Alojzij Schimanlo. Vodstvo zavoda obdržal prof. dr. Josip Jerše, kot pomožna moč za uradniške posle je pridružen ravnatelj dr. L. Tretter. Profesor Adrijan Achitsch se ne more sprejeti v službo, ker so vsa mesta oddana.

Razpisane učiteljske službe. Na državni gimnaziji in na državnem moškem učiteljskem v Mariboru se razpisujejo naslednje stalne učiteljske službe z zakonito določenimi službenimi prejemki: 1. Na državni gimnaziji: a) služba stalnega učitelja za nemščino kot glavni predmet v zvezi s katerimkoli predmetom; b) služba stalnega učitelja za risanje; c) služba stalnega učitelja za telovadbo. — 2. Na državnem moškem učiteljskem: a) služba glavnega učitelja za zemljepisje in zgodovino; prednost imajo prosilci, ki so izpraznjeni iz nemščine kot postranskega predmeta; b) dve službi vadniških učiteljev; prednost imajo prosilci z izpitom za meščanske šole; c) služba stalnega učitelja za telovadbo in d) služba glavnega učitelja za risanje. — Vsi prosilci morajo biti izpraznjeni iz slovenščine kot učnega jezika. Redno oprežljene prošnje vložijo prosilci predpisanim potomi na višjem šolskem svetu v Ljubljani najkasneje do 15. svečna 1919. Pozneje došle prošnje se ne bodo sprejemale. Vsi stalni učitelji, ki so nameščeni v smislu § 62. službene pragmatike za državno učiteljsvo bivše Avstrije z dne 28. julija 1917, naj prosijo za razpisane službe, da se jim določi službeno mesto.

Zob za zob! Srednješolski profesor nam piše: Po vseučiliških Nemške Avstrije besni nemško nasilje: vse naše dijake so izključili in jim tako onemogočili nadaljnji študij. Zdi se mi umevno samo ob sebi, da tudi pri nas takoj zaključijo semester za nemške srednješolce in njih profesorje. Kakor Nemci z nami — tako mi z njimi! Stališče dunajskih in graških visokošolskih senatov nas uči, da moramo v vseh naših srednjih šolah uvesti francoščino kot obvezen predmet. Dajmo Nemcem mir, a svojim dijakom omogočimo študij na zapadnih visokih šolah. Odprimo vrata zapadni kulturi!

Nu no vprašanje. Še pred vojno so dobivali pomoči potrebni študenti od 40 do 80 K podpore iz posebnega fonda, ki je bil v t. namen na razpolago bivšemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu v Ljubljani. Te podpore so med vojno popolnoma usahle. Morda je usahnil tudi imenovanec ali pa je šel denar v druge namene. Resnica je, da javnost in prizadele niče drugega ne vedo, kakor samo to, da ni več podpore. Mogoče se dobe kje med zaprašenimi akti seznamki, ki utegnejo pojasniti to zadevo. Prosimo pojasniti!

Književnost in umetnost.

Zvonček. Vsi klišeji z originali vred za novo opremo Zvončka so se na vožnji med Dunajem in Ljubljano izgubili. Iščejo jih že od prvega novembra 1918, a naš trud je ostal brezuspešen. Materialna škoda je sicer velika, a vendar smo dali izdelati nove klišeje po risbah, ki jih je po odtiskih priredil požrtvovalni tovariš Dragotin Humek. Takoj, ko dobimo klišeje, pojde Zvonček v tisk. Da popravimo neprostovoljno zamudo, izdamo dvojno številko. Naznanite nam takoj nove naročnike, da nam bo mogoče v zadostnem številu določiti naklado. Le z izdatnim številom novih naročnikov moremo pokriti škodo (nad 2000 kron), ki nam je nastala zaradi omenjene nezgode. Na naročbo brez vpslane naročnine se ne moremo ozirati. — Uprava Zvončka.

Nova pota Jugoslovijanov. (Narodno-higijenska razprava.) Spisal dr. Živko Lapajne. — Samozaložba. — Cena 2 K. — Vse pravice, zlasti preloženja, pridržane. — Tiskal A. Slatnar v Kamniku. — Str. 61. — O knjigi priobčimo ob priliki daljše poročilo.

Mémoires présentés par les Sloènes du pays de Gorice au Conseil national

de Ljubljana. Goriški pokrajinski NS je izdal v imenu NS v Ljubljani spomenico v francoščini pod gorenjim naslovom, v kateri pojasnjuje NS političke, etnografske in gospodarske razmere na Goriškem v orientacijo širnemu svetu. — Taka pojasnila so nujno potrebna, da se ovrže italijansko potvarjanje resnice. N. N.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

»Pododovanje in vzgoja«: Pošljite nam še ostali del rokopisa, sicer nam ni mogoče izreči končne besede.

17 letni mladenič: Obrnite se na zavod Salezijancev na Rakovniku pri Ljubljani!

I. Š. v K.: Zakaj tako preziranje? Zato, ker so demokrati le po jeziku. Vse drugo je ostalo, kakor je bilo. O tem ne maramo dalje govoriti.

R. K. na D.: Nadaljevanja v tej obliki ne moremo porabiti. Za razpredelnico bi treba dveh do treh strani. Toliko prostora ne moremo žrtvovati. Snov morate obdelati kako drugače.

V poročilu o zborovanju Pedagoškega društva v Krškem, priobčenem v zadnji številki, soji natisnjeno, da so se zborovalci izrekli za nevtralizacijo šolstva. V resnici pa so se izjavili za centralizacijo, kar naj bralci popravijo, ako tega že niso storili.

Suplentka: CMD je sklenila, da plača vse svoje suplente in suplente tudi v zasedenem ozemlju do 15. septembra t. l., četudi ne poučujejo, oziroma še niso začeli poučevati. Ni torej res, da bi CMD to svoje učno osebje odslovlila. Pa pa mu je dana prilika, da si pravočasno zagotovi službe, ako bi ga CMD s prihodnjim letom ne potrebovala.

Učiteljica v Ljubljanski okolici: Pristop k učit. društvu za Ljublj. okolico prijavite na naslov predsednika: Janko Žirovnik, nadučitelj v Borovnici. Njemu pošljite tudi letnino 24 K.

Za rezervni sklad Zaveze.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

VIII. izkaz.

Po 300 K: Učiteljska tiskarna — Ljubljana. Po 200 K: Neimenovan — Ljubljana. Po 100 K: Slov. dež. učit. društvo — Ljubljana. Po 50 K: Ljubljansko učit. društvo, Toman Janko — Moravče. Po 10 K: Albina Kocijančičeva, Kocijančič Ivan — Bušča vas pri Krškem. — Današnji izkaz 720 K. Prej izkazanih 855 K. Skupaj 1575 kron.

Ivan Petrič,

Ljubljana-Sp. Šiška.

V vrakem izkazu omenjeni sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra pret. leta se v glavnem glasi: »Da bosta iz prvega in pravega vira o našem položaju, o naših težnjah, željah in potrebah obveščeni centralna vlada in ministristvo prosvete v Belgradu, pošljimo tja svojo deputacijo! Čimprej se to zgodi, tem bolje bo za vse naše šolstvo in za ves naš stan... Potne stroške za to deputacijo pokrijmo sami iz svojega tako, da prispeva vsak član, oziroma vsaka članica naše Zaveze takoj 1. januarja 1919 po 5 do 10 K organizacijskega davka. Kolikor tega denarja po pokritju stroškov deputacije še ostane, se naloži in upravlja kot rezervni sklad Zaveze... Pri tej priliki naj stopi deputacija v stik s hrvatskim Savezom v Zagrebu in s srbskim Udruženjem v Belgradu zaradi ujedinenja vsega jugoslovanskega učiteljsva in zaradi enotne reforme vsega šolstva v Jugoslaviji... (Olej »Učit. Tov.« z dne 27. decembra 1918, št. 291) — Znamenja kažejo, da bo morala deputacija v najkrajšem času na pot v Belgrad. Če pa bodo prispevki tako počasi kapali, ne bo citiranega sklepa mogoče izvršiti v tekočem letu. To bi bilo v nedogledno škodo vsemu učiteljsstvu! Več danes ne moremo povedati! Kdor se zaveda svojih dolžnosti — ta jih naj stori! Prosili in opominjali ne bomo nikogar, a tudi nihče ne bo smel krivde zavračati na druge!

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljsva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naročajte in širite list!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.
Promet do 31. januarja 1919 **K 20.304.69.**

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/2. do 1/2. ure popoldne.

Ne pozabite na rezervni sklad Zaveze!

Štev. 48/P, 24/0, 24/R. 1919.

Razpis učiteljskih in nadučiteljskih služb.

a) Šolski okraj ptujski.

1. Na štirirazrednici pri Sv. Andražu v Leskovcu ena služba za učitelja in ena služba za učiteljico; prosta soba.
2. Na štirirazrednici pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju služba za nadučitelja.
3. Na štirirazrednici v Majšpergu, pošta Ptujška gora, služba za učiteljico, prosta soba.
4. Na šestirazrednici v Sv. Marjeti pri Ptujju služba za učitelja, prosta soba.
5. Na štirirazrednici pri Novi cerkvi, pošta Podlehnik, 2 službi za učitelja.
6. Na štirirazrednici na Ptujski gori, služba za učitelja.

7. Na dvorazrednici na Stoprcah, pošta Rogatec, služba za nadučitelja.

8. Na trirazrednici na Vurbergu, služba za učiteljico, prosta soba.

9. Na štirirazrednici v Zavrču, služba za učitelja.

b) Šolski okraj ormoški.

10. Na štirirazrednici pri Sv. Bolfenu na Kogu pri Središču, služba za nadučitelja.

11. Na štirirazrednici v Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji, služba za nadučitelja.

12. Na trirazrednici pri Svetinjah, pošta Ivanjkovci, služba za učitelja, oziroma učiteljico.

13. Na petirazrednici v Veliki Nedelji, služba za nadučitelja.

c) Šolski okraj rogaški.

14. Na trirazrednici v Sv. Florjanu, pošta Rogatec, služba za učiteljico.

15. Na trirazrednici v Sv. Juriju p. R. g., pošta Rogatec, služba za učitelja, oziroma učiteljico.

16. Na trirazrednici pri Sv. Roku na Sotli, pošta Rogatec, služba za nadučitelja in služba za učiteljico.

17. Na štirirazrednici v Zetelah, služba za učitelja.

Redno opremljene prošnje naj vložijo prosilci (prosilke) pisмено pri dotičnem krajnem šolskem svetu do dne 1. marca 1919.

Okrajni šolski svet Ptuj, Ormož, Rogatec dne 28. prosinca 1919.

Predsednik:
Dr. Pirkmaier s. r.

== Največja slovenska hranilnica! ==

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA, Ljubljana, Prešernova ulica št. 3,

je imela vlog koncem leta 1918 K 80.000.000.—
rezervnega zaklada „ 2.500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

3%

Za varčevanje ima uvedene lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatnemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

Naročite Ljubljanski Zvon,

najboljši slovenski leposlovni list. Izhaja vsak mesec in stane za celo leto 30 K, za pol leta 15 K. List ima zabavno in poučno vsebino. Prihodnje leto bo priobčeval poleg krajših povesti, novel in pesmi

== velik zgodovinski roman dr. Ivana Tavčarja, ==

ki se vrši v Škofjeloški okolici.

Novi naročniki se bodo sprejemali zaradi pomanjkanja papirja samo do 20. januarja 1919.

Ljubljanski Zvon se naroča pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

Naročite „Domovino“,

poljudni tednik za kulturo,
: gospodarstvo in politiko :

== Cena za tekoče leto 12 K. ==

Upravišтво „Domovine“ (19) v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

„CROATIA“ zavarovalna zadruga v Zagrebu

ustanovljena leta 1884.

sprejema pod najugodnejšimi pogoji in najmodernejšimi tarifi ponudbe na zavarovanje proti škodi po ognju in strel ter razbitju steklenih šip, zavarovanja na doživetje in smrt, kakor tudi zavarovanja proti viomu in telesnim nezgodam.

Prospekti se pošiljajo brezplačno in poštnine prosto.

Glavni zastopnik za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

STANKO JESENKO

Ljubljana, Stari trg 11.

Uradne ure ob delavnikih od 8—12 dop. in od 2—6 pop.

Slovenci, podpirajmo domačo jugoslov. zavarovalnico!

Sposobni zastopniki se sprejmejo za vse kraje slovenske domovine.

Šolske tablice

iz škrlja in z lesenim obodom
ter kamenčke ima v zalogi

Milan Kravanja,
Begunje pri Rakeku.

Prva jugoslovanska izde-
- - - lovalnica godal - - -

Vaclav Schramm
Celje — Graška cesta — Celje

priporoča p. t. učiteljstvu svojo veliko zalogo godal, pihal, muzikalij, harmonik, strun in drugih godbenih potrebščin. Popravila se izvrše najatančneje. — Postrežba točna in cena.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo **Francišškanska ulica šte. 6**

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštné tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“.